

3) заохочувати іноземців до формування власного висловлювання щодо певної теми (радимо, як почати чи завершити діалог або промову, а студентів потрібно продумати текстове наповнення);

4) створювати на практичних заняттях такі ситуації, які дають можливість кожному продемонструвати свої знання, аналізувати та оцінювати роботу інших (для обговорення добираємо теми, які можуть зацікавити кожного: «Чому Ви обрали професію лікаря?», «Якою Ви хочете бачити медицину своєї країни?» та інші).

Розуміючи, що викладач не лише оцінює роботу, а є помічником у набутті нових мовленнєвих навичок, студенти отримують більше самостійності, краще осмислюють теоретичний матеріал та можуть бачити результати своєї праці.

Отже, особистісно орієнтований підхід у мовній підготовці іноземних громадян полягає в тому, щоб підтримувати та розвивати їхні природні комунікативні здібності, допомогти у становленні їхньої соціальності та професійної самореалізації.

УДК: 37.035.6-057.884

Мисик В.С.

кандидат історичних наук,
заступник директора з науково-педагогічної
та виховної роботи ТОКІПО

Мисик О. А.

кандидат філологічних наук,
викладач кафедри української мови
Тернопільського національного
медичного університету імені І.Я. Горбачевського

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ В НОВУ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ

Концепція розвитку громадянської освіти, схвалена Кабінетом Міністрів України 3 жовтня 2018 р. № 710-р, передбачає розвиток відповідного напрямку в Новій українській школі.

Основними змістовими напрямками громадянської освіти є:

права людини та громадянина;

участь громадян та інститутів громадянського суспільства у веденні державних справ;

використання судової системи для захисту громадянських прав; використання інших механізмів захисту прав людини на національному та міжнародному рівні;

участь громадян та інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення, процесах прийняття рішень на різних рівнях; відповідальне ставлення до своїх обов'язків;

національно-патріотичне виховання;

критичне мислення;
медіаосвіта;
волонтерська діяльність.

Ці напрями доволі близькі до виховної роботи, яка також відіграє важливу роль у формуванні особистості підростаючого покоління та його розуміння загальнолюдських, зокрема громадянських, цінностей, їх дотримання.

Велику роль у розвитку сучасного освітнього закладу відіграє державно-громадське управління.

Державно-громадське управління у сфері освіти розтлумачене у статті 70 Закону України «Про освіту»: це спільна діяльність органів влади і громадських об'єднань, які взаємодіють з метою ефективного функціонування і розвитку системи освіти. Серед органів державно-громадського управління виокремлено: конференції педагогічних працівників, з'їзди працівників освіти. Передбачають, що ці органи братимуть участь у розробленні державних і регіональних програм розвитку освіти, нормативно-правових актів та інших рішень стосовно системи освіти, у громадському обговоренні проектів цих документів, вноситимуть до органів виконавчої влади пропозиції щодо вдосконалення змісту освіти.

У цьому контексті варто звернути увагу на відмінності впровадження громадянської освіти та виховної роботи в Новій українській школі. Остання передбачає у старшій школі (ліцеї) профілізацію освітньої діяльності. Профільна школа передбачатиме ширше коло предметів, курсів, інтегрованих курсів на вибір учнів відповідно до їх нахилів та здібностей. Про це свідчить пункт 6 статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту»: «На основі визначеного в освітній програмі закладу освіти навчального плану педагогічна рада складає, а його керівник затверджує річний навчальний план (один або декілька), в якому конкретизується перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів), обов'язкових для вивчення, вибіркового (за вибором учнів) освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів, та кількість навчальних годин на тиждень (та/або кількість годин на навчальний рік)».

Впровадження профілізації передбачає збільшення кількості годин на вибіркові освітні компоненти.

Відповідно до новоприйнятого Закону України «Про повну загальну середню освіту» профільна середня освіта – третій рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом профільної середньої освіти. Здобуття профільної середньої освіти здійснюється за академічним або професійним спрямуванням. Здобуття профільної середньої освіти за будь-яким спрямуванням не обмежує право особи на його зміну, а також на здобуття освіти на інших рівнях. Цим законом також чітко регламентується і кількість учнів у профільних класах – максимум 30 чоловік. Професійна освіта здобуватиметься у відповідних професійних закладах освіти.

Існуватимуть також спеціалізовані профільні заклади.

Така зміна освітнього середовища вплине і на громадянську освіту, і на виховну роботу. Адже тепер необхідно буде забезпечувати участь учнів у виховній роботі відповідно до їхнього профілю навчання. У той же час потрібно буде реалізовувати ширше коло заходів з громадянської освіти.

Отже, існує потреба в реалізації завдань з виховання в учнів розуміння важливості загальнолюдських цінностей, їх дотримання і слідування.

У виконанні завдань громадянської освіти та виховної роботи загальнолюдські цінності можна класифікувати у три групи:

- моральні та духовні цінності (важливо розмежовувати ці два терміни, які між собою тісно пов'язані);
- національно-патріотичні цінності;
- суспільно(соціально)-політичні цінності.

Якщо цінності двох перших груп засвоювалися в освітньому процесі сучасної школи, то остання не набула такого резонансного поширення дотепер.

Для ефективної реалізації завдань, що стоять перед імплементацією суспільно(соціально)-політичних цінностей в освітній процес, розроблена громадянська компетентність.

Громадянська компетентність вчителя розкривається через його особистісні якості:

- патріотизм;
- демократизм;
- гідність;
- громадянську активність;
- дисциплінованість;
- відповідальність;
- совість;
- чесність;
- принциповість;
- справедливість;
- повагу;
- працелюбність;
- постійне самовдосконалення;
- високий рівень національної та планетарної свідомості;
- знання культури й історії рідного краю, держави;
- соціальну відповідальність;
- наявність стійких переконань.

Компоненти громадянської компетентності:

мотиваційний: виявляється в інтересі до суспільного життя, вірі в певні суспільні ідеали, в державу; в освіті найважливішою умовою формування мотиваційного компоненту є цінності та особисті переконання вчителя;

когнітивний: полягає у знаннях в галузі права, політики, суспільствознавства, державотворення тощо; достатньо активно реалізується в сучасній школі, інтегруючись через усі освітні галузі;

діяльнісний: реалізується через можливість діяти, щось робити, отримувати навички громадянської діяльності; будь-яка суспільна діяльність

пов'язана з людьми, тому важливим у сфері громадської діяльності є формування в дітей соціальних та комунікативних навичок;

За змістом і формами до діяльнісного компоненту можна віднести таку виховну діяльність (заходи):

шкільне самоуправління;

волонтерство;

тренінги та зустрічі, спрямовані на згуртованість;

краєзнавчі екскурсії;

екологічні акції;

соціальні акції на підтримку або неприйняття певної ідеї;

заняття з медіа грамотності;

навчання з основ функціонування органів місцевого самоврядування тощо.

Усі вищеперелічені форми діяльнісного компоненту необхідно вдосконалити, розпочати процес їх впровадження за європейською освітньою практикою.

Виклики сучасного суспільства ставлять перед системою освіти завдання виховати громадянина-патріота нової формації – ініціативну особистість продуктивно-діяльнісного типу, яка бачить перспективи своєї держави, готова відстоювати її інтереси.

Завдання сучасної системи виховання, які впливають із суспільних потреб сьогодення, полягають у переорієнтації учнівської та студентської молоді, педагогічних колективів на гуманізацію виховання, створення умов для цілеспрямованого систематичного розвитку людини як суб'єкта діяльності, особистості, індивідуальності.

Серед сучасних гуманістичних тенденцій функціонування системи освіти можна виділити головну – орієнтацію на духовний розвиток особистості людини, ствердження первинності духовних і моральних цінностей.

Ініціативна група «Першого грудня» – об'єднання моральних і духовних авторитетів нації 8 грудня 2012 року представила Українську Хартію вільної людини – систему цінностей, які пропонуються авторами для ідентифікації сучасного українця в сучасному світі. На основі цієї Хартії була прийнята ОБЛАСНА ПРОГРАМА впровадження Української Хартії вільної людини в навчальних закладах Тернопільської області на 2017-2020 роки.

Автори Хартії пропонують 10 орієнтирів (цінностей) напрямів праці та три принципи, за якими слід працювати кожному українцеві, щоб жити як «вільна людина у вільній країні».

Основні тези Хартії окреслено в 10 духовних і моральних цінностях, які, на думку авторів, є визначальними для українського громадянина в сучасних умовах розвитку.

Алгоритм системного застосування Хартії спирається на проведення 10 виховних заходів у розрізі кожної з цінностей щороку протягом 10 років навчання в школі, 4-5 років у професійно-технічному чи вищому навчальному закладі.

Назріла потреба розширити масштаби вивчення та застосування Української Хартії вільної людини для розробки методології викладання світоглядної системи цінностей майбутнього українця і мережі фахівців, які її будуть застосовувати на практиці. Ця система значно підсилить ефективність впровадження Концепції Нової української школи, де пріоритетним напрямком є формування ціннісних ставлень і суджень, які служать базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії з суспільством.

Література

1. Концепція розвитку громадянської освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80/print>
2. Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
3. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15/sp:max20/print>
4. Стратегія національно-патріотичного виховання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019/print>
5. Національна стратегія у сфері прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501/2015/print>
6. Тернопільська обласна програма впровадження Української Хартії вільної людини в навчальних закладах Тернопільської області на 2017-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/0B5aqSfgyqfn-VFQ4d1hkSjVVWTg>

УДК 159.9

Митулинська О.Є.

заступник директора з навчально-виховної роботи
комунального закладу Тернопільської міської
ради «Станція юних техніків»
olenamyt@gmail.com

ПРОФЕСІЙНЕ ЗРОСТАННЯ ВЧИТЕЛЯ - ГОЛОВНА УМОВА ФОРМУВАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ В НУШ

Світ, у якому доведеться жити нашим дітям, змінюється у чотири рази швидше, ніж наші школи. Тому і робота сучасних педагогів, освітнє середовище постійно зазнає змін і оновлень. Відкриваються нові напрями, з'являється безліч можливостей впроваджувати сучасні інноваційні технології. Оскільки сучасна освіта може бути корисною для навчання дітей, працюючи на випередження, то і робота вчителя зазнає еволюції, розвитку і постійного вдосконалення, вимагає гнучкості, мобільності, творчих якостей, навичок швидкого опрацювання інформації, яка невпинно зростає. У Національній доктрині розвитку освіти зазначається, що підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників та їх професійне вдосконалення є важливою умовою модернізації освіти. Нові пріоритети і соціокультурні цінності, які зумовлені